

Hıristiyanlıkta ıplak Dindarlık Sorunu

Araştırma makalesi • *Research article*

Ekrem SARIKÇIOĞLU*
Azize UYGUN**

Atıf/©: Sarıkçioğlu, Ekrem & Uygun, Azize (2023). Hıristiyanlıkta ıplak Dindarlık Sorunu, Milel ve Nihal, 20 (1), 1-21.

Öz: Hıristiyanlıkta ıplaklık konusu, tarih boyunca çeşitli yönleriyle ele alınmış, farklı alanların ana konusu olmuştur. Bazı Hıristiyan mistikleri, özellikle de Orta ağ'da, çıplaklık ve bedensel yoksunluk uygulamaları yoluyla kendilerini Tanrıya daha yakın hissetmişlerdir. Fakat ıplaklıkla ilgili esas problem, İsa'nın gelişiyle Tevrat hukukunun tümden kalkıp kalkmadığı ve bunun Hıristiyanları ıplaklık konusunda zgrle sevk edip etmediği meselesidir. Pavlus'un cemaate girmesiyle birlikte, Tevrat şeriatının ve günahın kalkmış olduğu inancı vurgulanmıştır. Matta İncilinde bu durum şeriatın kalkmadığı şeklinde ifade edilir. Makale Hıristiyanlığın ve farklı grupların örtünme biçimlerine yönelik tarihsel bir perspektif sunarak günümüz Hıristiyan hukukunun belirsizliğinin, modern dönem bazı uygulamaların ve natürist cemaatlerin çıplaklık konusunda tartışmaları daha da arttırdığına dikkat çekmektedir. Buradan hareketle Hıristiyanlıkta ıplaklık konusunda farklı görüşlerin olduğuna, bazı cemaatlerin farklı inançlara sahip olduklarına ve bu konuda tartışmaların yaşanmasının nedenlerine değinmektedir. Makale hazırlanırken, konuyla alakalı literatür taraması yapılarak bu konuda yapılmış araştırmalar, yayınlar ve kaynaklar analiz edilmiştir. Tarihsel-kritik yöntemi kullanılarak da dini metinler, tarih olaylar ve farklı görüşlerin analizi

* Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi Anabilim Dalı Emekli ğretim yesi / Emeritus Prof., Süleyman Demirel University Faculty of Theology, Department of History of Religions [ekremsarikcioglu@hotmail.com], ORCID: 0000-0002-2713-619X.

** Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi Anabilim Dalı / Assoc. Prof., Süleyman Demirel University Faculty of Theology, Department of History of Religions [azizeuygun@sdu.edu.tr], ORCID: 0000-0003-4287-7700.

yapılmıştır. Bunun yanı sıra, tarihi kişiliklerin fikirleri ve uygulamalarına yer verilmiştir. Sonuç olarak Pavlus gibi şeriatın kalktığına inanan bazı grupların, bu inançlarından dolayı çıplaklık konusunda tenakuzda kaldıkları görülmektedir. Kilise kanunları da boşluk ve tenakuzları çözmeye yeterli olamamıştır. Bu tür problemlerden dolayı Natüristler, Ademiler, Fransiskanlar, Anabaptistler ve Quakerlar gibi bazı inananların, kıyafetin herhangi bir bağlayıcılığı olmadığı şeklinde radikal davranışlara sürüklendiği dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çıplaklık, Örtünme, Ademiler, Natürist, Pavlus.

The Problem of Naked Piety in Christianity

Citation/©: Sarıkçıoğlu, Ekrem & Uygun, Azize (2023). The Problem of Naked Piety in Christianity, *Milel ve Nihal*, 20 (1), 1-21.

Abstract: The subject of nudity in Christianity has been dealt with in various aspects throughout history and has been the main subject of different fields. Some Christian mystics, especially in the Middle Ages, felt closer to God through the practice of nudity and bodily deprivation. The main problem with nudity, however, is the question of whether the coming of Jesus abolished Torah law altogether and whether this gave Christians freedom in the matter of nudity. With Paul's entry into the community, the belief that Torah law and sin had been abolished was emphasized. The Gospel of Matthew states that the Sharia has not been abrogated. By presenting a historical perspective on Christianity and the veiling styles of different groups, the article draws attention to the fact that the ambiguity of today's Christian law, some modern-era practices, and naturist communities further increase the debate on nudity. From this point of view, the article touches upon different views on nudity in Christianity, the different beliefs of some communities, and the reasons for the debates on this issue. During the preparation of the article, a literature review on the subject was conducted, and research publications and sources on the subject were analyzed. The historical-critical method was used to analyze religious texts, historical events, and different opinions. In addition, the ideas and practices of historical figures are included. As a result, it is seen that some groups, such as Paul, who believed in the abolition of the Sharia, were in disagreement on the issue of nudity due to these beliefs. Church laws were also not sufficient to resolve the gaps and inconsistencies. Because of such problems, some believers, such as naturists, Adamists, Franciscans, Anabaptists, and Quakers, have been driven to radical behaviours that clothing is not binding.

Keywords: Nudity, Veiling, Adamites, Naturist, Paul.

Giriş

Pek çok beşerî oluşum gibi çıplaklık ve örtünme konusu da insanlık tarihi boyunca bir değişim dönüşüm içinde olmuştur. Örtünme biçimi toplumların kabul ettiği değerlere ve inandıkları dine göre

farklılıklar gösterse de insanlar genelde bedenlerinin belli kesimlerini örtme gerekliliği hissetmişlerdir.

Ülkemizde ve dünya genelinde turizmin artması ve çevremizde görülen çıplaklık veya örtünme şekilleri Müslümanları ilgilendirdiği gibi Hıristiyan inananları da ilgilendirmekte ve aralarında dini tartışmalara yol açmaktadır. Günümüzde natürist kişi ve cemaatlerin de artmasıyla konu ile ilgili tartışmalar daha da büyümüştür. Batı'da çıplaklar plajı, kamp alanları, saunalar, yüzme havuzları ve doğal sit alanları gibi bazı yerler çıplak dolaşmak isteyenler için istisna mekanlar olarak ayrılmıştır. Dindar Hıristiyanların çıplaklığın serbest olduğu bu tür yerlere çok fazla rağbet etmediği söylenmekle birlikte,¹ çıplaklığı tercih edenler, din adına karşı çıkanlara kendilerinin de dindar Hıristiyanlar olduklarını, dini kaynaklarında çıplaklığa engel bir durum, bir belge olmadığını vurgulamaktadırlar. Buna karşılık çoğu Hıristiyan bu durumu gayri ahlaki ve günah olarak vasıflandırmakta, Natüristlerin sınırı aştıklarını ifade etmektedir.² Bu tutum Hıristiyan olmayanlarca şaşkınlıkla karşılanırken, Hıristiyan inananlar içinde bir görüş birliğine varmak zor görünmektedir.³

Batı dünyasındaki çıplaklıkla ve örtünmeyle ilgili fikirler iki gelenekten beslenerek şekillenmiştir. Bunlar Yunan ve Yahudi gelenekleridir. Yunan kültürü atletik çıplak erkek bedenini idealize ederek neredeyse ilahi bir görüntü olarak alırken, Yahudi kültürü çıplaklığı statü kaybı olarak görmüştür. Antik Yunan sanatının çıplaklık teması, sonraki dönemlerde Avrupa sanat anlayışına şekil vermiştir. Diğer yandan Roma İmparatorluğunun Hıristiyanlığı resmi din olarak kabul etmesiyle çıplaklık temasına fazla yer verilmesine de bu tema Rönesans'la birlikte yeniden canlanmıştır.

¹ Mineke Schipper, *Giyinmenin Kısa Tarihi*, çev. Nurcan Onaran (İstanbul: Destek Yayınları, 2020), 271.

² "Sound Words Gesunde Worte", erişim Kasım 13, 2022, <https://www.sound-words.de/nackt.weggerannt-a1753>.

³ Almanya, Erlangen'de öğrenci iken umuma açık bir banyoya gitmek zorunda kalmıştım, içeri girerken üzerimde yüzmede kullandığım mayom vardı. Kapıdan içeri girdiğimde içerdekilerin tüm gözleri şaşkınlıkla bana çevrilmişti, çünkü benden başka banyo kıyafeti giyen yoktu, hepsi anadan doğma çıplaktılar. Banyomu kısa tutup hemen çıkmak zorunda kalmıştım. Kaynaklarda da toplumsal bir ideal ve insan doğasıyla uyumlu olduğu iddiasıyla XX. yüzyılın başlarında çıplaklığı vaaz eden hareketlerin ilk olarak Almanya'da ortaya çıktığı ve oradan Avrupa'ya yayıldığı söylenmektedir. Giorgio Agamben, *Çıplaklıklar*, çev. Suna Kılıç (İstanbul: Alef Yayınevi, 2017), 83.

Konunun temelinde yatan problem Hıristiyan toplumların tartıştığı gibi Hz. İsa'nın gelişiyile Tevrat hukukunun tümünden kalkıp kalkmadığı meselesidir. İncillere baktığımızda Matta İncilinde, şeriatın kalkmadığı ibaresi vardır. Hz. İsa "Kutsal Yasa'yı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın, ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim",⁴ demektedir. Nitekim Hz. İsa ve ilk cemaati, Yahudi cemaatinin bir parçası olarak geleneğe ve Tevrat kanunlarına bağlı yaşamışlardır. Hz. İsa'nın Yahudi hukukçularını tenkiti, onların ahlakilikten ziyade şekilselliğe bağlı kalmalarından, şekilselliği öne çıkararak zarureti ve ahlâkî değerleri göz ardı etmelerinden kaynaklanmıştır. Örneğin Hz. İsa zaruret durumlarında Cumartesi yasağının müsamahayla ele alınması ve şartlara, zaruretlere göre uygulanması gerektiğini savunmuştur.⁵ Hatta Tevrat'taki yasakların bazılarının Hz. Musa'ya gelen vahiyden değil, zamanla oluşan töre ve geleneklerin Tevrat'a alınmasından dolayı oluştuğunu söyleyerek⁶ tenkitlerde bulunmuştur. İncillerde bu konuda pek çok örnekler bulunmaktadır.

Pavlus'un cemaate girmesiyle birlikte, Tevrat şeriatının ve günahın kalkmış olduğu inancının vurgulanmasının Hıristiyanları çıplaklık konusunda özgürlüğe sevk edip etmediğine ve Hıristiyan dindarlar üzerindeki etkisine bakılması amaçlanmaktadır. Makalede çıplaklık konusu tarihsel, kültürel ve dini boyutlarıyla birlikte ele alınarak bu konuyla ilgili Hıristiyan hukuku göz ardı edilmeden, Hıristiyanlıkta ve Hıristiyan bazı gruplarda farklı fikirlerin nasıl ortaya çıktığı ve tartışıldığı incelenecektir. Makalenin ana içeriğini, çıplaklığın Hıristiyanlık inancı ile nasıl ilişkilendirildiği ve Hıristiyanlığın bu konulara nasıl bir yaklaşım sergilediği oluşturacaktır.

1. Kutsal Kitap'ta Çıplaklık

Hıristiyanlıkta çıplaklıkla ilgili tartışmaların tarihi, Hıristiyanlık tarihinin başlangıcından beri var olan bir konu olmuştur. İncil'de çıplaklıkla ilgili birkaç ibare bulunmakla birlikte, bu yerler farklı yorumlara neden olmuştur. İncil'de çıplaklıkla ilgili en önemli hikayelerden biri, Adem ve Havva'nın çıplak olarak yaratıldıkları ve cennette yaşadıklarıdır. İncil'de geçen bir başka önemli anlatım ise İsa'nın çarımıha gerilmesi sırasında çıplak kalmış olmasıdır. Bazı Hı-

⁴ Mat. V:17.

⁵ Yuh. 7:22-24; Mat. 12:1-14; Mar. 2:1-8; Luk. 6:1-5.

⁶ Mat. 15:1-20; Mat. 23:1-28; Mar. 7:1-6;

ristiyanlar İsa'nın çıplak olması hakkında utanç duyduklarını söylerken, diğerleri bu durumu Hıristiyanlığın merkezi bir parçası olarak kabul ederler. Bu hususlar Hıristiyan toplulukların çıplaklıkla ilgili çeşitli tutumlar sergilemelerine neden olmuştur. Bazıları çıplaklığı günah olarak görürken, diğerleri bedeninin doğal bir durumu olarak kabul etmiş ve çıplaklıkla ilgili herhangi bir yasağı reddetmiştir. Nitekim Kutsal Kitap, Yeşaya 20:2'de Tanrı şöyle diyor: "Git, bedenindeki örtüyü (çulu) çöz, ayağındaki çarığı çıkar. Yeşaya denileni yaptı, çıplak ve yalınayak dolaşmaya başladı." Yeşaya'nın üç yıl boyunca çıplak dolaştığı söylenir. On yedinci yüzyıl kilise tarihçisi Thomas Fuller, Yeşaya'nın üç yıl boyunca çıplak kalmasının olağanüstü ve mistik bir şey olduğunu, bunun Tanrı'nın bir emri olduğunu kabul eder. İnananlar, on ikinci yüzyılda popüler bir formül haline gelen Aziz Jerome'un "çıplak bir Mesih'i takip etmek için çıplak ol" şeklindeki ünlü emrini harfiyen yerine getirmişlerdir. Bu sözler genel olarak yoksulluğu, dünyevi mülklerin elinden alınmasını desteklemek için yorumlamasına rağmen bazı azizlik meraklıları bunu gerçek anlamda çıplak olmak şeklinde anlamışlardır.⁷

Bazı Eski Ahit peygamberleri dünyevi tüm giysilerini çıkarıp "bir işaret olarak" çıplak dışarı çıkmaları gerektiğini hissetmişlerdir. Bazen liderlerini azarlamak, takipçilerini utandırmak veya Tanrı'ya teslimiyetlerini sembolize etmek için çıplaklığı kullanmışlardır. Onların çıplak vücutları dini veya siyasi mesajlar taşımıştır.⁸ Samuel'in cübbesini çıkararak gece ve gündüz öyle yatması,⁹ Mika'nın Yakup'un günahı yüzünden yalınayak ve çıplak dolaşacağını söylemesi¹⁰ gibi Kutsal Kitap'ta örnekler görmek mümkündür.

Kitab-ı Mukaddes'te tufan olayının anlatıldığı bölümde Kuran'dan farklı olarak Nuh'un tufan sonrası şarap içip sarhoş olduğu ve çadırın içinde çırılçıplak uzandığı halde oğlu Ham'ın babasını görerek diğer iki kardeşi olan Sam ve Yafes'e haber verdiği anlatılır. Bunun üzerine Sam ve Yafes omuzlarına bir giysi alarak ve yüzle-

⁷ David Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England* (UK: Oxford University Press, 2000), 277.

⁸ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 276.

⁹ 1. Sam. 19:24; Detaylı bilgi için bk. Bruce Rosenstock, "Incest, Nakedness, and Holiness: Biblical Israel at the Limits of Culture", *Jewish Studies Quarterly* 16, no. 4 (2009): 333-362.

¹⁰ Mika, 1:8.

rini başka yöne çevirerek geri geri gelip babalarına bakmadan üzerine örtmüşlerdir.¹¹ Kitab-ı Mukaddes'in ifadelerine bakıldığı zaman, Nuh'un oğullarının bunu normal karşılamadıkları görülmektedir.

Apokrif sayılan İncillerden Tomas İncili 37'de anlatıldığına göre talebeleri İsa'ya sorarlar: "Sen bize ne zaman kendi hakikatini açıklayacaksın ve ne zaman senin hakikatini görebileceğiz?" İsa şöyle der: "Ne zaman utanmadan arınıp küçük çocuklar gibi elbiselerinizi çıkardığınız ve elbiselerinizi ayaklarınızın altına aldığınız, o zaman. İşte o zaman yaşayan BİR'in oğlunu göreceksiniz, korkmayacaksınız."¹² Bu soruya Mısırlılar İncili'nde "Utanma örtüsünü (genital bölge giysilerinizi) topuklarınızdan çıkarırsanız ve her iki cins bir olursa; erkek kadınla bir olursa ve ne erkek ne kadın olursa (yani örtünme ve cinsellik ortadan kalkarsa) cevabını verir".¹³ Çıplaklık bir fazilet, saflık ve temizlik olarak görülür. Utançsız çıplaklık olarak görülen bu tür bir çocuk çıplaklığı sadece Tomas İncili gibi gnostik metinlerde değil, Yahudi ve Hıristiyan belgelerinde de oldukça eski bir motiftir. Çocukların kendi çıplaklıklarından utanç duymamaları Hıristiyan geleneğinde sıklıkla cennetsel masumiyete dayanılır ve Kutsal Kitap, Adem ve Havva için "Her ikisi de çıplaktı ve utanç duymuyorlardı" derken bunu kasteder, şeklinde yorumlanır. Beşinci yüzyıla ait bir Süryani metninde ise "Tıpkı çocuklar gibi çıplaklıklarını fark etmiyorlardı" şeklinde yorumlanmıştır.¹⁴

2. Günümüz Hıristiyanlığının Çıplaklık Tartışmalarının Dini Kökeni

Hıristiyan muhafazakârlar genital bölge çıplaklığının haram olduğunu savunmuşlardır. En azından bu davranışı kişiyi zinaya götüren, günaha sürükleyen, kişiyi gayri meşru günah düşüncelere sevk eden bir durum olarak değerlendirirler. Ahlaksızlığı meşrulaştıran, yaygınlaştıran bir hal olarak görürler.¹⁵ Bu tenkitleri Matta İncilinde

¹¹ Tek. 9:20-23; John Sietze Bergsma and Scott Walker Hahn, "Noah's Nakedness and the Curse on Canaan (Genesis 9:20-27)", *Journal of Biblical Literature* 124, no. 1 (Spring 2005): 25-40.

¹² Ekrem Sarıkçıoğlu, *Diğer İnciller* (Isparta: Fakülte Kitabevi, 2016), 132.

¹³ Sarıkçıoğlu, *Diğer İnciller*, 381. Bu rivayetler eşcinselliğe de kapı araladığı şeklinde yorumlanabilir.

¹⁴ Agamben, *Çıplaklıklar*, 91.

¹⁵ Lydia Einkenkel, "Christentum und FKK", [http: Straende gaide und fkkk](http://Straende.gaide.und.fkkk), 24 Aralık 2022.

İsa'nın "Zina etmeyeceksin dendiğini duydunuz, ama ben size diyorum ki, bir kadına şehvetle bakan her adam yüreğinde o kadınlara zina etmiş olur. Eğer sağ gözün günah işlemene neden olursa onu çıkar at. Çünkü vücudunun bir üyesinin yok olması, bütün vücudun cehenneme atılmasından iyidir"¹⁶ sözüne dayandırır, çıplaklığı günah sayarlar. Bazı kaynak metinlerde, Hıristiyanların beklediği Mesih döneminde toplumların anadan doğma çıplaklığa ulaşmasının ideal gelecek olarak gösterilmesi, muhtemelen bazı inananların bu dönemin gelişini yakınlaştırmak, hem de yaşamak için gayret göstermelerine sebep olmuştur. Ancak kiliseler arasında en dindarlarından sayılan Lutherçiler dahi bu konu üzerinde pek fazla durmazlar.

Bu konuda kilisenin üzerine bina edildiği vurgulanan, Hz. İsa sonrası Hıristiyan kiliselerinin kurucusu sayılan Pavlus'un etkisi büyüktür, belirleyicidir. Pavlus, İsa'nın ölümüyle tüm şeriat kanunlarının (şeriatın) öldüğünü, kanun olmayınca suçun da günahın da olmayacağını savunur. Özellikle yaşayan İsa'nın Matta 5: 27-29'daki bu sözünün¹⁷ ölümüyle yeni dönemde nesh edilmiş, kaldırılmış olduğunu söyler. Bu çelişkiye bağlı olarak Kilise cemaatinin bir kısmı, bu konuda bir açıklama yapmaktan uzak durmuş, nitekim sorumlu mevkideki Papa II. Paul "Çıplaklık otomatik olarak ahlaksızlık sayılamaz. Sonuçta bu insanın içinde temellendirilmiş bir duygudur"¹⁸ diyerek problemin güncel çözümüne, çelişiklere ışık tutmaktan çekinmiştir. Natürist Hıristiyanlar ise inançlarını İsa'ya gerçek bağlılık olarak görmüşler, çıplaklığı cennetteki ilk yaratılışa bağlamışlardır. Pavlus gibi şeriatın olmadığı bir dönem içinde olduklarını düşünerek konu üzerinde tartışmalara girmemeye çalışırlar. Hatta Kiliseye müdavim bazı natürist dindarlar kendi cemaatleriyle birlikte ailece saunaya ve natürist sahillerine gittiklerini, papazlarının da ailesiyle birlikte kendilerine katıldığını, çok eğlendiklerini ve bedensel güzelliğin tanrısal bir hediye olduğunu

¹⁶ Mat. 5:27-29.

¹⁷ Zina etmeyeceksin dendiğini duydunuz, ama ben size diyorum ki, bir kadına şehvetle bakan her adam yüreğinde o kadınlara zina etmiş olur. Eğer sağ gözün günah işlemene neden olursa onu çıkar at. Çünkü vücudunun bir üyesinin yok olması, bütün vücudun cehenneme atılmasından iyidir".

¹⁸ Eienkel, "Christentum und FKK".

hissettiklerini söylediler.¹⁹ Eski Yunan felsefesindeki bedenın kötülenmesinin doğru olmadığını, bedenın Tanrı'nın güzel bir sanatı, niyeti olduğunu, ancak bazılarının kendi cinselliğiyle başkalarını karşılaştırma, yarıştırma hatasıyla kendilerini günaha düşürebileceğini savunurlar.²⁰ Nitekim yine öğrenciliğim esnasında Nürnberg merkezinde adını hatırlayamadığım tarihi bir kiliseyi ziyaretimde duvarda asılı büyük bir cennet tablosunda çıplak Adem ve Havva resmini gördüğümde büyük bir şaşkınlık yaşamıştım; ibadet yerinde çıplak iki cinsin resminin bulunmasına akıl erdirememiştim. İbadete gelen cemaatin Tanrı'yı düşünmekten ziyade, loş duvardaki iki çıplak güzelliğe gözlerin kayacağı düşüncesini hatırımdan silememiştim. Gerçi ekseri kiliselerdeki yaygın incir yapraklı veya beli kuşaklı Meryem, İsa, melek suretlerini görmeye zamanla gözüm alıştı.

Hız. İsa'nın vefatı sonrasında Pavlus'un cemaate girmesiyle İsa'nın Mesihliği ve Tevrat hukukunun geçerliliğini sürdürüp sürdürmediği hususu cemaatin gündemini oluşturmaya başlamıştır. Çünkü Pavlus, İsa'nın yakında Mesih olarak ahir zaman devletini kurmak için dünyaya geri döneceğini ve İsa'nın ölümüyle Tevrat şeriatının ve kanunlarının yeni dönemde kalktığını iddia etmiştir. Cemaate yeni giren erkeklerin sünnet olmalarına ve diğer şeri hükümleri uygulamalarına gerek olmadığını, yakında haşrin ve ebedi ahiret hayatının başlayacağını savunmuştur. Bu durum putperestlikten Hıristiyanlığa girenlerin hoşuna giderken, geleneksel Yahudi kökenli Kudüs cemaatinin kafasını karıştırmıştır. Çelişkili tartışmaların artması üzerine Hız. İsa'nın erkek kardeşi Yakub'un²¹ başkanlığındaki Kudüs cemaati "Havariler Konsili'ni" toplamıştır. Pavlus görüşünde olan inananlarla geleneksel görüşte, çekirdek cemaat içinde olan havariler arasında tartışmalar günlerce sürmüştür. 48/49 yıllarında toplandığı rivayet edilen Havariler Konsili, Nuh kanunlarını ve On Emri esas alarak diğerlerinin nesh olduğu, yürürlükten

¹⁹ Stimmt es das gläubige Christen niemals an einen FKK Strand gehen worden, <https://gutefrage.net/frage/stimmt-es-das-glaebige-christen-niemals-aneinen-fkk-strand-gehen-wuerden>, 24 Aralık 2022.

²⁰ Stimmt es das gläubige Christen niemals an einen FKK Strand gehen worden.

²¹ İncil haberlerine göre, Hız. Meryem İsa'ya hamileliği ve doğumu sonrası amca oğlu Yusuf'la evlenmiş altı çocuğu daha olmuştur. Yakup, İsa sonrası doğan ikinci oğludur. Bk. Ekrem Sarıkçioğlu, *Hız. İsa Hayatı ve Mesajı* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları), 2017, 48.

kaldırıldığı kararında anlaşmışlardır.²² Ancak 70 yılı Yahudi isyanı ile birlikte Kudüs'te Yahudi kökenli şeriatı savunan çekirdek İsa cemaatinin ortadan kalkması ve dağılması, meydanı şeriatın kalktığını savunan putperest kökenli inananlara bırakmıştır.

Bu tarihten sonra Roma imparatorluğunun çeşitli bölgelerine dağılan, Pavlus görüşlerinin ağırlık kazandığı Hıristiyan inananların sayıları Roma, Antakya vs. gibi putperest bölgelerde yaşayan, putperest kökenli Hıristiyanlar arasında daha çok taraftar bulmuştur. İnciller ve Yeni Ahit mektupları Kudüs dışında Yunanca yazılarak yaygınlaşmış, Pavlus teolojisi tüm cemaatlere hâkim olmuştur. Her ne kadar Pavlus, Romalılara Mektubunda cemaat toplantılarında, ibadetlerde kadınların örtünmelerini tavsiye etmişse de,²³ yeni cemaatler nezdinde İsa'nın ölümüyle artık ilahi emirlerin, şeriatın kalkmış²⁴ olduğu inancı Nuh kanunlarına dayalı ahlak anlayışlarının yerini alarak yaygınlaşmıştır. Mesih İsa'nın ölümüyle eski şer'i geleneklerin değiştiği, kalktığı savunulmuştur.²⁵ Hatta Pavlus "İsa'nın ölümüyle yasanın da öldüğünü söyler".²⁶ İlk zamanlar cemaatler arasındaki kanun boşluğu pek çok sorunlara sebep olmuşsa da cemaatler içindeki içtihatlar, zamanla Kilise kanunlarını ortaya çıkarır ve Kilise hukukunu geliştirir. Ancak en temeldeki boşluk ve tenakuzlar şer'î hukukun gücünü zayıflatmıştır. Bunların ilahi bir emir olmayıp, kilise içtihatlarına dayanması sorunların çözümünü güçleştirmiştir.²⁷ Hatta Hıristiyan ilahiyatına göre, Tanrı sayılan İsa'nın emrini, hükmünü sonradan İsa'ya inanmış bir insanın nasıl kaldırabileceği sorununu anlama tartışmaları, halen de tartışılmaya devam etmektedir. Nitekim öğrenciliğimde Lutheran kilise yurdunda kalıyordum. Kilise hafta sonu gezisi tertip ederek üniversitenin kız ve erkek öğrencilerinden oluşan bir grubu bir orman içi dağı oteline misafir etmişti. Ben de onların yurdunda kalan bir öğrenci

²² Hans Joachim Schoeps, *Yahudi Hıristiyanlığı*, çev. Ekrem Sarıkçıoğlu (İstanbul: İz Yayıncılık, 2012), 72-117. Ekrem Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi* (Isparta: Fakülte Kitabevi, 2016), 273-279.

²³ I. Korintliler, 9:5-6. Burada erkeğin duada başının açık olmasını, kadının ise örtülü olmasını ister. Baş açık kadının başı tıraşlanmış kadın gibi sayıldığı anlatılır. "Kadın başını açarsa, saçını kestirsin. Ama kadının saçını kestirmesi ya da tıraş ettirmesi ayıpsa, başını örtsün" der.

²⁴ Rom. 5:13-14; 7:5-6; 7:8-9.

²⁵ Mar. 2:18-22; Mat. 12:1-8; Luk. 6:1-5; Luk. 6:33-39.

²⁶ Rom. 8:2.

²⁷ Daha fazla bilgi için bk. Martin Werner, *Hıristiyanlığın İnanç Esaslarının Doğuşu*, çev. Ekrem Sarıkçıoğlu (Isparta: Fakülte Kitabevi, 2016): 61-83.

olarak geziye katıldım. Otobüs yorgunluğu ve dağ havası ile akşam erkenden uyuduk. Sabahleyin kalktığımda pencereden dışarı ormanı seyrederken pek çok dindar kız öğrencinin üzerlerindeki bikini kıyafetleriyle, erkeklerin yüzme kıyafetiyle orman gezintisi yaptıklarını, güneşlendiklerini gördüm. Şeriatla ilgili Pavlus teolojisinin sadece teoride değil, uygulamada da halen geçerli olduğuna şahit oldum. Ben her ne kadar farklı düşünsem de gezinin tüm öğrencileri ve kilise idarecileri için bu durum çok normaldi. Bu konuda hiçbir kimsenin sohbetine şahit olmadım.

Çıplaklıkla ilgili olarak görsel sanatların çıplaklığın normalleşmesinde rol oynadığı da düşünülebilir. Nitekim İsa da resim ve heykellerinde genelde çıplak tasvir edilmektedir. Aynı şekilde on dördüncü yüzyıldan kalma bazı Madonna tasvirlerinde Meryem beslenme ve sevgi dolu ilgisinin simgesi olarak göğüsleri çıplak olarak tasvir edilmiştir. Çıplak beden teması sanatın tarihsel gelişim süreci içerisinde farklı anlamlar içererek kullanılmış, çıplaklık kendisini sanatta meşru kılmıştır. Ancak sanatın da belirli dönemlerde sınırlandırıldığına, hatta tümüyle yasaklanmaya çalışıldığına rastlanır.²⁸ Zamanla Adem ve Havva'nın yasağı çiğnemeleri sonrasında fark ettikleri çıplaklıkları üzerine kitaplar yazılmış, resimler, heykeller ve farklı ritüeller yapılmıştır.²⁹

Sonuç olarak Hz. İsa sonrası Hıristiyan kiliselerinin kurucusu sayılan Pavlus'un etkisiyle suç ve günah kavramları da değişmiş, bazı Hıristiyanlar çıplaklığı ahlaksızlık olarak görürken Natüristler gibi bazı Hıristiyanlar da çıplaklığı cennetteki ilk yaratılışa bağlamışlar ve bedeninin Tanrı'nın güzel bir sanatı, nimeti olduğunu savunmuşlardır.

3. Çıplaklığı Öne Çıkararak Bazı Dini Hareketler

Orta Çağ Hıristiyanlıkta çıplaklığı yücelten bazı dini gruplar çıplaklık veya az giyinme gibi uygulamaları benimsemişlerdir. Bu gruplar arasında bedeninin güçlendirilmesine veya safiyete inanan ve bu nedenle bedenlerinin doğal haliyle kabul edilmesi gerektiğini düşünen gruplar bulunmaktadır. Bunların içinde çarpıcı bir örnek Assisi'li Aziz Francis'tir. Ancak bu dönemdeki çıplak dindarlık, dünya malından, insanı kirleten dünyevi unsurlardan tümünden kurtulmak anlamındadır. Dünya unsurlarından kurtulmak için fakirlik

²⁸ Agamben, *Çıplaklıklar*, 90.

²⁹ Wioleta Polinska, "Dangerous Bodies: Women's Nakedness and Theology", *Journal of Feminist Studies in Religion* 16, no. 1 (Spring, 2000): 45-62, 45.

ideali ile keşişler üzerlerine bir örtü almayı dahi çok görmüş, çıplak dolaşmayı tercih etmişlerdir; onların bu davranışları toplumlarınca ve kilisece alkışlanmıştır. Fransiskanlar tarikatının kurucusu sayılan Papalığın Aziz ilan ettiği meşhur Franz von Assisi (1181-1226) çıplak yaşamış, kilisede vaaz kürsüsüne çıplak çıkmıştır³⁰ ve ölümünden sonra da çıplak gömülmeyi vasiyet etmiştir. Bedeninde dünyevi bir şeyin bulunmasını istememiştir.³¹ Benzeri çıplak hayatı tercih eden Orta Doğu keşişleri de inzivaya çekildikleri çöllerde, dağlarda, vadilerde çıplak dolaşmış, toplumlarınca azizler olarak teşvik edilmiş ve övülmüşlerdir. Bu durumu yadırgayan Sâbii Kutsal Kitabı Ginza³² onları kınamakta ve tenkit etmektedir.

Çıplaklığı öne çıkaran diğer bir cemaat ise Ademilerdir. Mukaddes Kitap, Adem ve Havva'nın günah işlemeyi önce cennette çıplak olarak yaşadıklarını söyler. Bu inanç yüzyıllar boyunca bir dizi dini harekete ilham vermek için bir model olarak hizmet etmiş, bu hareketlerin çoğu Ademiler adını almıştır (veya verilmiştir).³³ Bunun gibi İncil'e inananlar arasında Ademiler, Taboritler ve Hollanda'da tekrar vaftizci mezhepleri ortaya çıkmıştır. Bunlara göre Kilise cenneti, cennette günahsızlığın simgesi olarak ibadetler çıplak yerine getirilmeliydi. Hıristiyanlığın ilk dönemlerinden beri gelen Gnostik mezheplerden sayılan Ademiler varlıklarını halen günümüzde de sürdürmektedirler. İnsanlığın çıplaklıkla, asli masumiyet haline döneceğine inanmaktadırlar.³⁴

İlk Ademiler'in, Hıristiyanlığın ilk zamanlarından itibaren ikinci ve üçüncü yüzyılda Kuzey Afrika'da var olduğu bilinmektedir.³⁵ On ikinci yüzyılın sonlarında ise Roma imparatorluğu içinde daha belirgin olarak karşılaşılmaktadır. Cemaat üyeleri dini ritüeller için yapılan toplantılarda anadan doğduğu zamanki gibi çıplak halde hazır bulunmuşlardır. On beşinci yüzyıl Bohemya'sında bu

³⁰ F. Heiler, *Erscheinungsformen und Wesen der Religion*, Stuttgart 1961, 183.

³¹ Etienne Gilson, *The Unity of Philosophical Experience* (New York: Charles Scribner's Sons, 1950), 44.

³² *Ginza*, Dokuzuncu Kitap, Birinci Kısım (Almanca Metin), 226, 228 (Yayına Hazır Türkçe Metin), 178-179.

³³ "The Adamites", Ocak 7, 2023, <https://www.angelfire.com/weird2/obscure2/adam.html>.

³⁴ Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, (Ankara: Vadi Yayınları, 1998), 16; Kristen Poole, *Radical Religion From Shakespeare to Milton: Figures of Nonconformity in Early Modern England* (UK: Cambridge University Press, 2000), 151.

³⁵ "The Adamites".

hareketi yeniden canlandıran halefleri de ibadet ayinlerini çıplak olarak yapmışlardır. Reformasyon döneminde, onlardan bazılarının ağaçların tepelerine tırmanarak orada çıplak oturup açlıktan bayılıp düşene kadar cennetten ekme bekledikleri rivayet olunur.³⁶

On beşinci yüzyılın başlarında Bohemya'daki Taborit-Hussi hareketinin bir kolu olan ve Peter Kanis isimli liderleri olan bir rahip tarafından yönetilen Ademilerin fikirlerinden bazıları Orta Çağ boyunca hayatta kalmıştır. Bohemya'daki çeşitli ayrılıkçı gruplar da bu mezhebin doktrinlerini benimseyerek yüzlerce yıl sonra Hollanda'da yeniden canlanmış, onlardan 1783'te ve 1849'da bahsedilmiştir.³⁷ Onların fikirlerinin Çek halklarının teolojisinin kurulmasına yardımcı olmuş olabileceği düşünülmektedir. Aziz Augustinus, Ademilerde özel mülkiyetin olmamasının yanında evliliğin korkunç bir günah olarak kabul edildiğinden, fuşsun zorunlu bir hal aldığından bahseder. Çıplak insanlar tarafından bir ateşin etrafında gerçekleştirilen ve uzun süre söylenen şarkılarla birlikte yapılan ritüel danslar eşliğinde çıplak olarak birlikte geçirilen zamanla ön plana çıkan grup, kendilerinin bu durumunu Adem ve Havva'nın cennetten düşmeden önce sahip olduğu masumiyet durumuna geri dönüş olarak açıklamışlardır. Ademiler, Mesih'in fahişeler ve meyhaneciler hakkındaki sözlerine dayanarak, iffetlilerin kendi Mesih krallıklarına girmeye layık olmadığını savunmuşlardır.³⁸

Ademiler bazen Londra'da Lambeth'te, bazen Saint Katherine civarında, bazen tarlalarda ya da ormanda, bazen de mahzenlerde buluşmuşlardır.³⁹ Çek bir tarihçi olan Lawrence of Brezova (yaklaşık 1370-1437), Ademiler için şu ifadeleri kullanır: Ormanlarda ve tepelerde dolaşırken bazıları o kadar delirdi ki, erkekler ve kadınlar kıyafetlerin, ilk ebeveynlerin günahı nedeniyle ortaya çıktığını söyleyerek kıyafetlerini fırlatıp attılar ve çıplak kaldılar. Adem'in kıyafetini giydiler. Kendilerinin masumiyet içinde olduklarını düşündüler. Öyle ki kardeşlerinden biri kız kardeşlerden biriyle ilişkiye girse günah işlemediklerine, hamilelik durumunda kadının

³⁶ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 262.

³⁷ Messy Nessy, "Were an Ancient Christian Sect of Nudist the World's First Hippies?", erişim Aralık 25, 2022, <https://www.messynessy-chic.com/2021/07/07/were-an-ancient-christian-sect-of-nudists-the-worlds-first-hippies/>

³⁸ Lindsay Jones, "Reformed Christianity", *Encyclopedia of Religion*, vol. 10 (London: Thomson Gale Second Edition, 2005), 6870.

³⁹ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 262.

Kutsal Ruh'tan hamile kaldığına inandılar.⁴⁰ Rastgele meydana gelen çocukları, Tanrı'nın sadık ve gerçek çocukları olarak isimlendirdiler ve bu çocuklara hür ve cennetin mirasçıları adını verdiler.⁴¹ Onlarda hiç kimse liderleri olan Adem-Musa olarak bilinen kişinin (Piccard) rızası olmadan bir sevgili alamazdı. Bu kardeşlerden biri arzuyla bir kız kardeşi istediğinde, onun elinden tutar ve onunla birlikte Adem-Musa'nın yanına giderek, "Canım bu kadının sevgisiyle alevlendi" der, bunun üzerine Adem-Musa, Tekvin'de de yer aldığı gibi "Git, verimli ol, çoğal ve yeryüzünü doldur"⁴² diye cevap verirdi.⁴³

Ademiler meclisinde erkekler ve kadınlar çıplak dua etmişler, kutsal komünyonu çıplak kutlamışlar, vaazları çıplak dinlemişlerdir. Piccard, mezhep mensuplarına çıplak dolaşmayı, O'na Adem denmesini ve rastgele evlilikler yapmayı öğretmiştir.⁴⁴ Maddi mülklerin özel mülkiyetini hoş karşılamayan Ademiler, tüm mallarını paylaşarak komünal bir şekilde yaşamış, devlet anlayışı Adem zamanında var olmadığı için kabul görmemiştir. Sonuçta Ademiler herhangi bir yasaya uymayı da reddetmişlerdir.⁴⁵

Ademilerin toplantıları "Hipokausta" adı verilen yer altı mekanlarında yapılmış, buralar üşümemeleri için önceden ısıtılmıştır. Çünkü oraya girdiklerinde Adem ile Havva'nın düşmeden önceki durumu gibi erkek ve kadınlar soyunmuş, çıplak olmuşlar ve toplandıkları mekana "Cennet" adını vermişlerdir. Manastıra giriş, bu soyunma anı ile başlamıştır.⁴⁶ Giyilen giysilere ise "incir yaprağı" dışında bir şey demeyi yasa dışı olarak kabul etmişlerdir. Çünkü eski ataları Adem ve Havva, cennet bahçesinde Tanrı'nın huzurundan kaçarken başka bir şey giymemiştir. Bir kimse topluluğa girmek

⁴⁰ Jones, "Reformed Christianity", 6870; Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 258; Medievalists.net, "The Adamites: Hippie Heretics of the Middle Ages", erişim Aralık 25, 2022, <https://www.medievalists.net/2014/08/adamites-hippy-heretics-middle-ages/>.

⁴¹ Poole, *Radical Religion From Shakespeare to Milton*, 131.

⁴² Tek. 1:22,28; 9:1,7; 35:11.

⁴³ Jones, "Reformed Christianity", 6870; "The Adamites: Hippie Heretics of the Middle Ages".

⁴⁴ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 271.

⁴⁵ "The Adamites".

⁴⁶ Poole, *Radical Religion From Shakespeare to Milton*, 156.

isterse gizliliği korumak için, babaları Adem'in cennetten getirdiğine inandıkları bir ağaç kabuğu üzerine yemin ettirilmiştir.⁴⁷

Ademiler haftada üç gün toplantı düzenlemişlerdir. Pazartesi günleri "sayının nasıl artırılacağını ve çoğaltılacağını ve nasıl korunacaklarını görüşmüşler; çarşamba günleri, Ruh adına oruç tutup dua ederek tevazu kazanmak için çalışmışlar ve cuma günleri sevinç günü olarak toplanmış, kutlama yapmışlardır. Cuma toplantıları dua ile başlatılmış, üzerlerinde hiçbir giysi parçası bulunmayacak şekilde toplantı yapılmıştır. Kutsal erkek kardeşler, kutsal kız kardeşler arasından seçimini yaparak, geri kalanlar da onların örnekliğine uymuş ve böylece çoğalmaya ve sayılarını artırmaya çalışmışlar, çoğalma emrini yerine getirmişlerdir.⁴⁸

Ademilerin 1641 yıllarındaki bir vaazı, bir tabloda çıplak erkek ve kadınların el ele tutuşarak bir daire şeklinde oturdukları pastoral bir çayır sahnesiyle tasvir edilir.⁴⁹ Anlatılana göre Marylebone Park'ında toplanan bu grupta hem erkekler hem de kadınlar Adem'in vaazını dinlemek için soyunurlar, çıplak hale gelirler.⁵⁰ İs-siz bir tarlada toplanma durumunda, geç gelen birini bekleyen çok sayıda Ademi, son kişi geldiğinde soyunmaya başlar ve ardından hızlı bir şekilde giysilerin çıkarılması gerçekleştirilir. Soyunmanın amacı vaazın başlaması içindir. Vaiz, cennet çifti olan Adem ve Havva tarafından oluşturulan modele uygun olarak cemaatine çıplaklığı teşvik eder ve "Kutsal kardeşlerim! Cennettekilerin örnekliklerini taklit edelim, onların çıplak olduklarını biliyorsunuz, yani onlar çıplak ya da örtüsüzdüler. Bu nedenle, bu kutsanmamış ve kötü olan dinsizlik paçavralarını, günahın dünyevî kalıntılarını, yani giysilerimizi, iç çamaşırlarımızı, her şeyimizi bir kenara bırakalım" der. Soyunma, kelimenin tam anlamıyla günahtan sıyrılma süreci haline getirilir. Ademî vaiz, "Ve ikisi de çıplaktı"⁵¹ adlı metni okuyarak burada hiçbir giysi giymeyenler, günah için hiçbir örtü giymezler" diyerek konuşmasını sürdürür. Çıplak cemaatini öven

⁴⁷ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 263.

⁴⁸ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 267, 268.

⁴⁹ Poole, *Radical Religion From Shakespeare to Milton*, 155.

⁵⁰ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 267.

⁵¹ Tek. 2:25.

vaiz, onların mükemmelliğine olan inancını yineler.⁵² Elbiseler Şeytan'ın kuzeni, kendilerinin çıplaklığı masumiyet, kıyafetleri ise putperestlik sayılmıştır.⁵³

Zaman zaman Ademilerin düşünceleri, Tanrı'nın yeni krallığını gerçekleştirmeye çalışan ve yozlaşmanın ve adaletsizliğin sonuza kadar yok olacağına inanan ve bu dünyayı kurmaya çalışan Anabaptistler arasında yeniden popülerlik kazanmıştır. Bunlar yetişkin vaftizine inandıkları, törenlerinde bazen yeni inananların (inişiyelerin) tüm giysilerini çıkarma ve suya tam daldırma vaftizlerinden dolayı, zaman zaman Ademiler denilen bu grupta karıştırılmıştır.⁵⁴

1530'larda Anabaptistlerden bir kişinin çıplak olarak Amsterdam sokaklarında koştuğı, ona destek verenlerin de hayatlarına son verildiğı anlatılır. 10 Mayıs 1535 tarihinde ise Amsterdam'daki Dam Meydanında bulunan Meclis binasını işgal eden Ademilere karşı kullanılan müdahalede, henüz canlı oldukları halde kalpleri bedenlerinden çıkarılıp yüzlerine fırlatıldığı, bedenlerinin dörde bölünerek her bir parçasının şehrin kapılarına asıldığı ve başlarının kazıklara geçirildiğı hikayeleri anlatılır. Her yıl 1 Mayıs günü saat 20.00'de Hollanda'da iki dakikalık sessizlik gözlenir.⁵⁵ Bir tarafta şeriatın ortadan kaldırılması diğerk tarafta Kilisenin katı uygulamaları ve baskısının sonucunda katı püritenlikten katıksız rastgeleliğe ve çok eşliliğın özgür aşkı adı altında sınırsız cinselliğe dönüştüğü görülmektedir.

1650'de ise Ademilerin yerini Ranterler almıştır. Ranterler kaba, çok içki içen, çok sık yemin eden, zina yapan, ensest ilişkilerin ve fahişeliğın yaygın olduğı bir grup olarak anlatılır. Toplantılarının sarhoşluk, küfürlü sözler ve şarkılar, ırlııplak kadın ve erkeklerin karışık dansları içinde geçtiğı söylenir. Ranterlerin İncil'ine göre onlar, "Aşk Ailesi" (Familists of Love) adıyla anılırlar, her şey ortakır ve disiplinleri izin verdiğı için böyle yaşamayı bir cennet olarak kabul ederler. Ademilerden farklı olarak Ranter'lerin, günlük hayatlarında giyinik kaldıkları anlatılır. Ranterlerin, ılgın şenlikler sırasında kıyafetlerini çıkardıkları samanların üzerinde çıplak dans

⁵² Poole, *Radical Religion From Shakespeare to Milton*, 157-159.

⁵³ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 267.

⁵⁴ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 269.

⁵⁵ Schipper, *Gişinmenin Kısa Tarihi*, 270.

ederek eğlendiklerine dair haberler bulunmaktadır.⁵⁶ İngiliz Ranterlerinden Abiezer Coppe'nin çıplak olarak vaaz verdiği söylenir. Onun gündüzleri cırlıçıplak bir şekilde karşısında bulunan çıplak dinleyicilerine vaaz edip, geceleri ise sarhoş bir şekilde bir fahişeye birlikte sodalı su içtiği anlatılır.

Diğer bir grup olan Kuzey ve Kuzeybatı İngiltere'deki Quakerlar ise 1650'lerin başlarında, Ranterlerden kısa bir süre sonra, çıplak dolaşmayı bir işaret olarak benimsemişler ve hatta Adem'in tanrısal çıplaklığıyla ilgili anlatımlardan ilham almışlardır. 1650'lerin başlarında Quakerlar, köylerde ve Londra sokaklarında çıplak dolaşmışlar ve bu sembolik eylemlerle Cennetteki ruhani ve dinsel mükemmelliğe geri dönme arzusuna ulaşmak istemişlerdir.⁵⁷

1653'te kendilerine Adem ve Havva diyen bir Quaker çiftinin sokaklarda çıplak olarak dolaştıklarına dair raporlar vardır. Kendal sokaklarında ve Yorkshire vadilerinin çevresinde bir düzine veya daha fazla düzensiz çıplak Quaker alayı olduğundan bahsedilir. Bir Quaker olan William Simpson, Cromwell rejimine sitem etmek için 1654'te Oxford'u çıplak olarak ziyaret etmiştir. Kendisini Peygamber Yeşaya'ya benzeten bu İngiliz Yeşaya, Oliver Cromwell ve parlamentosunun günlerinde üç yıl çıplak ve çul içinde dolaşmıştır. Benzer şekilde Simpson örneğini takiben, genç bir Quaker kadını olan Elizabeth Fletcher de 1655 civarında Oxford'un sokaklarında çıplak dolaşır. 1661'de kuzeyli bir yargıç, Quakerların pazar günlerinde "Yorkshire'ın vay haline" diye haykırarak kasabalarda çıplak dolaştıklarını bildirir. Ancak, Quakerlar toplum içinde daha saygın bir yer edindikçe çıplaklık uygulaması zamanla azalmıştır.⁵⁸ Günümüzde de Ademi cemaatleri geleneklerini sürdürmekte, ancak çevrenin tenkidinden rahatsız olmamak için toplantılarını gizli yapmaktadırlar. Açık misyon faaliyetlerinde bulunmazlar. Zaman zaman haklarında Batı medyasında haberlere rastlanılmaktadır.

4. Günümüz Batı Toplumunda Çıplaklık

Örtünme yasağının olmadığı inancını taşıyan Hıristiyanlarla birlikte, günümüzde güzellikleri teşhire çalışan moda akımlarının da gelişmesi çıplaklık modasının, sadece Hıristiyan ülkelerde değil, dünyanın diğer ülkelerinde de özellikle turistik sahil bölgelerinde hızla etkisini göstermesine neden olmuştur. Tesettür kültürünün

⁵⁶ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 272.

⁵⁷ Poole, *Radical Religion From Shakespeare to Milton*, 147-151.

⁵⁸ Cressy, *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*, 277, 278.

bulunduğu İslam lkelerinde dahi sınırsız görsel iletişim imkanları, Batı'dan gelen bu akımların halka etkisinin yaygınlaşmakta olduğuunu göstermektedir.

Günümüzde, Natürist olarak isimlendirilen gruba ait 1999'da kurulan Naturist-Christians.org.⁵⁹ isimli Hıristiyan natürist resm web sitesi mevcut olup 2000'li yılların başlarından itibaren "Yıllık Hıristiyan ıplaklar Toplantıları" yapılmaktadır. Natristlere zel olarak tahsis edilmiş oteller ve plajların sayıları artmaktadır. Amerika, İskandinavya, Brezilya, Meksika, Florida, Hollanda gibi daha pek çok ülkede Natristlerin gidebileceği otel ve tatil beldeleri bulunmaktadır. Hatta bazı natürist tatil beldelerinde Hıristiyanların ibadetlerini yerine getirebilmeleri için özel şapeller tahsis edilmiştir. Bunlar arasında ABD'de, kalıcı veya geçici olmak üzere sadece yaz aylarında açık olan Cedar Waters Village,⁶⁰ diğer bir tanesi Garden of Eden Church,⁶¹ sadece Paskalya zamanlarında açık olan Glen Eden Nudist Resort,⁶² sadece yaz aylarında açık olan Oaklake Trails⁶³ ve White Tail Resort⁶⁴ gibi birkaç natürist tatil beldesinde ibadet hizmetleri sağlamak amacıyla kurulmuş yerler de bulunmaktadır. Konuyla ilgili bir güncel habere göre ise Florida'da Quaker mezhebine bağlı Bill Martin, "Güneş Işığı Altı şehri" ismini verdiği bir yerde içinde oteli, kilisesi ve yüzme havuzu bulunan 500 haneli natürist bir köy kurmuş, oraya girmek isteyenlere, Tanrının insanı yarattığı zamanki gibi çıplak olmak şartını koymuştur. Örtü sadece Kilise içinde ibadette ngrlmştir.⁶⁵ Bill Martin bu şekilde Kutsal Kitabın emrini yerine getirdiğini söylemektedir.

Natüristler rtnmenin Kutsal Kitap'ta yeri olmadığını, bunun kültürel bir konu olduğunu, kendilerinin Adem ve Havva'nın Cennetteki günah öncesi saf dönemine bağlı olduklarını iddia ederler. dem ve Havva'nın giysisi Hıristiyan geleneği açısından önemli bir

⁵⁹ "Naturist Christians", erişim Ocak 24, 2023, <https://naturist-christians.org/>.

⁶⁰ "Cedar Waters Village", erişim şubat 4, 2023, <http://www.nhnude.com/>.

⁶¹ "Glen Eden Nudist Resort", erişim şubat 4, 2023, <https://www.campgroundviews.com/listing/glen-eden-nudist-resort/>.

⁶² "Garden of Eden Church", erişim şubat 4, 2023, <http://www.gardenofeden-church.org/about.html>.

⁶³ "Oaklake Trails", erişim şubat 4, 2023, <https://www.oaklaketrails.com/>.

⁶⁴ "White Tail Resort", erişim şubat 4, 2023, <https://whitetailresort.org/about-us/>.

⁶⁵ Nackte Kristen, Kronenzeitung, erişim Kasım 13, 2022. sterreich.

yere sahip olup bunu “merhamet giysisi”, “ışık giysisi”, “ilahi giysi” gibi isimlendirilmelerle vafederler.⁶⁶

Günümüz insanı için çok önemli bir ihtiyaç haline gelmiş olan dikkat çekme dürtüsü insanları çıplak protestolara da yöneltmekte ve bu yöntemin yaygın olarak kullanıldığı dikkati çekmektedir. Batıdaki bazı kadın grupları giyime karşı protesto düzenlemektedirler. Bunlardan “Free the Nipple” ve “Go Topless” gibi bazı Amerikan eylem grupları kadınları buna teşvik etmektedir.⁶⁷ Yine kirliliği protesto etmek amacıyla 2004 yılında başlayan bir etkinlik ise “Dünya Çıplak Bisiklet Turu”dur. Çıplaklığı evrimden hareketle türleri olarak kabul ettikleri 200 bin yıl önce var olduğuna inanılan Homo Sapiens’lerin çıplaklığına bağlayanlar da bulunmaktadır.⁶⁸

Başka bir çıplaklık uygulaması olarak karışımıza bir fotoğraf sanatçısının fotoğraf çekimi çıkmaktadır. Gönüllü olarak çıplak bir şekilde poz verenlerin sayısı azımsanmayacak kadar fazladır. Meksika’da Zocalo meydanında fotoğraf sanatçısının estalasyon için çekilen fotoğrafa gönüllü olarak katılan sayısı 18 bin kişidir. Bu fotoğraf, insanlar tamamen çıplak bir haldeyken ve birbiriyle kol kola bir şekilde ve arkaları dönük olarak çekilmiştir. Yine aynı sanatçının Ölü Deniz’de bulunan kamuya açık alan olan Milli Kumran Dağı Parkı civarında bir plajda fotoğraf çekimine yaklaşık bin kişi gönüllü olarak katılmıştır. Bu kişiler gölün üzerinde tamamen çıplak olarak sırtüstü yüzerken veya uzanmışken çekilmiştir. Başka bir fotoğraf çekiminde ise politik ve toplumsal sınırlara karşı koymak amacıyla aynı sanatçı Sidney’in Opera Binasını kullanmıştır. Bu çekim 1979 yılından beri kutlanan “Mardi Grass LGBTQI Onur Yürüyüşü ve Festivali” zamanına denk getirilmiştir. Bu çekimde ise 5 bin 200 kişi gönüllü olmuş ve opera binasının merdivenlerinde uzanarak bir araya gelmişlerdir. Fotoğrafta farklı cinsel tercihleri olan insanlar da yer almaktadır. Sanatçı bir saat süren fotoğraf çekimi süresince insanların yerde uzanırken, ayakta dururken farklı şekillerde görüntülerini yakalamıştır.⁶⁹

⁶⁶ Byung-Chul Han, *Şeffaflık Toplumu*, çev. Haluk Barışcan (İstanbul: Metis Yayınları, 2017), 38.

⁶⁷ Schipper, *Giyinmenin Kısa Tarihi*, 250.

⁶⁸ Schipper, *Giyinmenin Kısa Tarihi*, 273, 274.

⁶⁹ Onur Tatar, “Çıplak Bedenin Kamusal Alanda Eleştiri Nesnesi Olarak Kullanımı, Spencer Tunick’in Enstalasyonları”, *Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, Sayı:24, 57-70, 2020, 65-67.

Sanatın dışında Batı'da toplumsal alan içerisinde farklı alanlarda ve özellikle de spor müsabakalarında veya farklı kalabalık grupların etkinliklerinde kendini sergilemek isteyen insanlar karşımıza çıkmakta ve Batı dünyasında bu tür çıplaklıklar insanlar tarafından eğlenceli bir etkinlik olarak görülmektedir.⁷⁰

Sonuç

Kültür ve inanç ilişkisi içerisinde kalan çıplaklık algısının yansıdığı toplumsal inanç ve uygulamalarda tarihi dönemlerde farklılaşmaların olduğu, Hıristiyanlıkta da çıplaklık ve beden rolü üzerine farklı düşüncelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Hıristiyanlık tarihinde çıplaklık, bazı topluluklar tarafından Tanrı'ya yakınlaşmak ve cennet bahçesi mitine atıfta bulunmak amacıyla kullanırken bazı topluluklar, çıplaklığı farklı bir şekilde ele alarak ahlaki yozlaşmayı ve sapkınlığı teşvik etmiştir.

Hız. İsa sonrası Pavlus teolojisi ve yorumları üzerine bina edilmiş olan Hıristiyanlıkta, ilk Hıristiyanların bazılarının Tevrat şeriatını esas almalarının yanında Pavlus'la birlikte şeriatın kalktığına, dini kanunların nesh olduğu inancıyla fiiliyata dönük sınırların kaybolduğuna, Hıristiyanlığın inanç ve davranış yönünden kendisine sınırsız bir alan oluşturduğuna inananların da ortaya çıktığı görülmektedir. Eskiden beri çıplaklığı günah sayanların yanında Pavlus'u örnek alanlar, şeriatın kalkmasıyla suç ve günah kavramlarının da kalktığını savunarak çıplaklığın doğal olduğunu ve bunun cennetteki yaratılışa bağlılık olduğunu düşünmüşlerdir. Diğer taraftan Hız. İsa'nın gelmesiyle Tevrat hukukunun tamamen kalkıp kalkmadığı konusundaki tartışmalardan hareketle Kilise cemaatinin çıplaklık konusunda farklı görüşleri ortaya çıkmış ve bu konu genel olarak Hıristiyanlıkta tartışmalı ve hassas bir konu olarak kalmıştır. Bu ve bu tür problemlerden dolayı Natüristler, Ademiler, Fransiskenler, Anabaptistler ve Quakerlar gibi bazı inananlar, kıyafetin herhangi bir bağlayıcılığı olmadığına inanarak radikal davranışlara sürüklenmişlerdir.

Pavlus dönemi sonrasında günümüz dönemlerine kadar farklı bağlamsal çerçevede ele alınan çıplaklık meselesi Hıristiyanlar tarafından bazı durumlarda hem dine hem de toplumsal kabule başkaldırıya dönüşmüştür. Günümüz toplumunda görünen şeyle-

⁷⁰ Schipper, *Giyinmenin Kısa Tarihi*, 264.

rin değer kazandığı bir ortamda Batı kültürünün ürettiği bu anlayışın git gide diğer toplumları da etkilediği görülmektedir. Teşhircilik değer kazanmakta, tüketilmeye açık bir meta haline gelerek görünmez olan manevi değerler yok sayılmaktadır.

Kaynakça

- Agamben, Giorgio. *Çıplaklıklar*. Çeviren Suna Kılıç. İstanbul: Alef Yayınevi, 2017.
- Bergsma, John Sietze and Hahn, Scott Walker. "Noah's Nakedness and the Curse on Canaan (Genesis 9:20-27). *Journal of Biblical Literature* 124, no. 1 (Spring, 2005): 25-40.
- Cressy, David. *Travesties and Transgressions in Tudor and Stuart England*. England: Oxford University Press, 2000.
- Einenkel, Lydia. "Christentum und FKK", [http: Straende gaide und fkkk](http://straende.gaide.und.fkkk.de), 24 Aralık 2022.
- Gilson, Etienne. *The Unity of Philosophical Experience*. New York: Charles Scribner's Sons, 1950.
- Ginza*, Dokuzuncu Kitap, Birinci Kısım (Almanca Metin), (Yayına Hazır Türkçe Metin).
- Gündüz, Şinasi. *Din ve İnanç Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları, 1998.
- Han, Byung-Chul. *Şeffaflık Toplumu*, Çeviren Haluk Barışcan. İstanbul: Metis Yayınları, 2017.
- Heiler, F. *Erscheinungsformen und Wesen der Religion*. Stuttgart 1961.
- Jones, Lindsay. "Reformed Christianity". *Encyclopedia of Religion*. Vol:10. London: Thomson Gale Second Edition, 2005.
- Kristen, Nackte. *Kronenzeitung*, 13.11.2022. Österreich.
- Kutsal Kitap (Tevrat, Zebur, İncil). İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 2014.
- Medievalists.net. "The Adamites: Hippy Heretics of the Middle Ages". Erişim Aralık 25, 2022. <https://www.medievalists.net/2014/08/adamites-hippy-heretics-middle-ages/>.
- Nessy, Messy. "Were an Ancient Christian Sect of Nudist the World's First Hippies?". Erişim Aralık 25, 2022. <https://www.messynessy.com/2021/07/07/were-an-ancient-christian-sect-of-nudists-the-worlds-first-hippies/>
- Polinska, Wioleta. "Dangerous Bodies: Women's Nakedness and Theology". *Journal of Feminist Studies in Religion*. Vol. 16, No. 1 (Spring, 2000): 45-62.
- Poole, Kristen. *Radical Religion From Shakespeare to Milton: Figures of Nonconformity in Early Modern England*. UK: Cambridge University Press, 2000.
- Rosenstock, Bruce. "Incest, Nakedness, and Holiness: Biblical Israel at the Limits of Culture", *Jewish Studies Quarterly* 16, no. 4 (2009): 333-362.
- Sarıkçioğlu, Ekrem Hz. *İsa Hayatı ve Mesajı*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2017.

- Sarıkolu, Ekrem. *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*. Isparta: Fakülte Kitabevi, 2016.
- Sarıkolu, Ekrem. *Diğer İnciller*. Isparta: Fakülte Kitabevi, 2016.
- Schipper, Mineke. *Giyinmenin Kısa Tarihi*. Çeviren. Nurcan Onaran. İstanbul: Destek Yayınları, 2020.
- Schoeps, Hans Joachim. *Yahudi Hiristiyanlığı*. Çeviren. Ekrem Sarıkolu. İstanbul: İz Yayıncılık, 2010.
- Stimmt es das gläubige Christen niemals an einen FKK Strand gehen worden, <https://gutefrage.net/frage/stimmt-es-das-glaeubige-christen-niemals-aneinen-fkk-strand-gehen-wuerden>, 24 Aralık 2022.
- Tatar, Onur. “Çıplak Bedenin Kamusal Alanda Eleştirisi Nesnesi Olarak Kullanımı, Spencer Tunick’in Enstalasyonları”. *Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi* 24 (2020): 57-70.
- Werner, Martin. *Hiristiyanlığın İnanç Esaslarının Doğuşu*. Çeviren Ekrem Sarıkolu. Isparta: Fakülte Kitabevi, 2016: 61-83.

İnternet Kaynakları

- “Cedar Waters Village”. Erişim Şubat 4, 2023. <http://www.nhnude.com/>
- “Garden of Eden Church”. Erişim Şubat 4, 2023. <http://www.gardenofedenchurch.org/about.html>
- “Glen Eden Nudist Resort”. Erişim Şubat 4, 2023. <https://www.campgroundviews.com/listing/glen-eden-nudist-resort/>
- “Naturist Christians”. Erişim Ocak 24, 2023. <https://naturist-Christians.org/>.
- “Oaklake Trails”. Erişim Şubat 4, 2023. <https://www.oaklaketrails.com/>
- “Sound Words Gesunde Worte”. Erişim Kasım 13, 2022. <https://www.soundwords.de/nackt.weggerannt-a1753>.
- “The Adamites,” Erişim Ocak 7, 2023. <https://www.angelfire.com/weird2/obscure2/adam.html>.
- “White Tail Resort”. Erişim Şubat 4, 2023. <https://whitetailresort.org/about-us/>
